

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
1.2 Facultatea / Departamentul	Facultatea de Teologie Ortodoxă
1.3 Departament	Teologie
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studii/Calificarea	Artă sacră în patrimoniul cultural

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	<i>Tehnici moderne de conservare-restaurare icoană și lemn policrom</i>						
2.2 Titularul activităților de curs	Lect.dr. Mina Moșneagu						
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect.dr. Mina Moșneagu						
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	2	2.6 Tipul de evaluare	EVP	2.7 Regimul disciplinei	OP

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	5	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	3
3.4 Total ore din planul de învățământ	70	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	42
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					87
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					30
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat					3
Examinări					
Alte activități.....					
3.7 Total ore studiu individual	130				
3.9 Total ore pe semestru	200				
3.10 Numărul de credite	8				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	Studiul materialelor pentru restaurare, Degradarea materialelor constitutive ale operei de artă sacra, Investigarea științifică a operelor de artă. Muzeologie general. Dezvoltarea tehnologiilor plastice pentru arta sacră din patrimoniul cultural
4.2 de competențe	Noțiuni de pictură și conservare-restaurare bunuri culturale

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală de curs dotată cu tablă, laptop, videoproiector.
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	Sală de lucrări practice dotată cu aparatură necesară restaurării picturii pe suport de lemn (aparat foto, stereolupă cu cameră conectată la PC, lupă cu braț mobil, spatulă caldă, lampă IR, lampă UV, instalație de exhaustare, bormașină, fierăstrău, șlefuitor, materiale și solvenți pentru realizarea operațiilor de conservare și restaurare)

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>C1. Proiectarea și realizarea cadrului general specific de documentare, informare și cercetare: culegerea, prelucrarea și analiza datelor care se vor regăsi în aplicațiile practice ale procesului de conservare și restaurare a picturilor pe suport de lemn</p> <p>C2 Însușirea limbajului specific conservării și restaurării nubiilor culturale</p> <p>C3. Diagnoza tuturor problemelor ce conduc la degradarea icoanelor și a pieselor de lemn policrom precum și metodologia de aplicare a tratamentelor adecvate în vederea conservării și restaurării acestora.</p> <p>C3 Soluționarea tuturor problemelor tehnice și tehnologice de conservare-restaurare (implementarea și asimilarea tehnicilor specifice conservării și restaurării icoanelor și lemnului policrom).</p> <p>C4 Consiliere profesională și de integrare socială.</p>
Competențe transversale	<p>CT1. Deprinderea strategiilor de muncă eficientă și responsabilă, într-un cadru liber ales</p> <p>CT2. Asimilarea tehnicilor de relaționare în grup, dezvoltarea capacităților empatice de comunicare interpersonală și asumarea rolurilor specifice în desfășurarea activităților în echipă.</p> <p>CT3. Informarea și perfecționarea cunoștințelor în mod continuu prin intermediul metodelor și tehnicilor adecvate de învățare în domeniul conservării – restaurării patrimoniului cultural, conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării</p> <p>CT4. Dobândire de cunoștințe și aptitudini necesare pentru promovarea dezvoltării sustenabile</p>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Formarea pregătirii necesare profesiei ca restaurator în specializarea Restaurare picturi pe suport de lemn (studentul să cunoască conceptele referitoare la conservarea și restaurarea icoanelor și a lemnului policrom, să își dezvolte abilitățile de a aplica și a corela corect cunoștințele acumulate în vederea rezolvării diferitelor probleme legate de conservarea și restaurarea icoanelor și a pieselor de lemn policrom)
7.2 Obiectivele specifice	<p>La finalizarea cu succes a acestei discipline, studenții vor fi capabili:</p> <ul style="list-style-type: none"> - să analizeze starea de conservare a icoanelor și lemnului policrom - să fie apt să elaboreze metodologii corecte de conservare și restaurare a icoanelor și a pieselor de lemn policrom. - să aplice tratamentele de conservare și restaurare a icoanelor și a lemnului policrom. - să poată face recomandări pentru o bună conservare a icoanelor și a pieselor de lemn policrom după restaurare. <p>-Să cunoască metodologia de realizare a documentației științifice de restaurare.</p>

8. Conținuturi

8. 1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Cadrul legislativ în care se desfășoară activitatea de conservare și restaurare a bunurilor culturale.	Prelegerea participativă, dezbateră, problematizarea	2h
2. Documentația științifică pentru conservarea și restaurarea picturilor pe lemn	Prelegerea participativă, dezbateră,	2h
3. Metode moderne de analiză a stării de conservare a icoanelor și pieselor de lemn policrom.	Prelegerea participativă, dezbateră, problematizarea	2h
4. Tehnici și metode de consolidare a stratului pictural al icoanelor și lemnului policrom. Procese fizice desfășurate la consolidarea stratului pictural	Prelegerea participativă, dezbateră, problematizarea	2h
5. Tehnici și metode modern de consolidare a lemnului suport al icoanelor și a pieselor de lemn policrom. Procese fizice desfășurate la consolidarea lemnului	Prelegerea participativă, dezbateră, problematizarea, expunerea interactivă.	4h
6. Metode avansate de monitorizare și control a biodegradării icoanelor.	Prelegerea participativă, dezbateră, problematizarea, expunerea interactivă.	2h
7. Tehnici de realizare a completărilor pierderilor de lemn	Prelegerea participativă, expunerea interactivă.	2h

8. Metode moderne de îndepărtare a depunerilor de murdărie de pe suprafața pictată, a repictărilor, a intervențiilor empirice.	Prelegerea participativă, problematizarea, expunerea interactivă, exemplificarea.	6h
9. Regenerarea verniurilor degradate.	Prelegerea participativă, problematizarea, exemplificarea.	2h
10. Tehnici și metode de integrare cromatică a lacunelor stratului pictural al icoanelor și lemnului policrom. Percepția vizuală a picturii, a degradărilor și a retușurilor.	Prelegerea participativă, dezbateră, problematizarea, expunerea interactivă, exemplificarea.	3h
11. Peliculizări de protecție a icoanelor și a pieselor de lemn policrom	Prelegerea participativă, exemplificarea	1h

Bibliografie:

- Bordașiu C., Mecanismele degradării picturii tempera, Editura Performantica, Iași, 2016
 - Bordașiu C., Tratamente actuale în conservare-restaurare pictură tempera, Editura Performantica, Iași, 2016
 - Bordașiu C., *Estetica și restaurare*, Editura StudIS. Iași, 2010.
 - Ciatti, M., Eds., *Dipinti su tavola, La tecnica e la conservazione dei supporti*, Edifir Firenze Ed., 2005;
 - Melniciuc Puică N., Ardelean E., *Aspecte ale degradării materialelor celulozice vechi. Lemnul și hârtia*, Ed. Performantica, 2009;
 - Moșneagu M.A., “*Conservarea bunurilor de patrimoniu atacate de anobiide (Insecta, Coleoptera, Anobiidae)*”, Iași: Editura Performantica, 2019.
 - Moșneagu M. 2018. *Conservation and Restoration of the Iconostasis of „Sf. Ioan Bogoslov” Cemetery Church in the Agapia - Neamț Monastery*, in „ESRARC 2018. 10th European Symposium on Religious Art, Restoration & Conservation. Proceedings book” Ed. Kermes/ Books, Torino (Italia), 2018, pp. 129-132.
 - Moșneagu M. 2017. *Recovery of the original painting. A case study of the 18th century icon ‘The Mother of God with Child on the throne’ belonging to „Sf. Ioan Botezatorul” church in Iasi, Romania*. 9th European Symposium on Religious Art Restoration and Conservation. Proceedings book, Iași, 18-20 may.2017. Quaderni di Kermes – Nardini Editore, Firenze (Italy). pp: 105-108.
 - Moșneagu M.A., 2013. *Aspects concerning the conservation of the “Virgin Hodegetria” icon from Frumoasa Monastery, Iași*. în *European Journal of Science and Theology* 9 (2): 145-154.
 - Onica S., Dominte M. G., 2005, *Restaurarea- conservarea iconostasului bisericii „Sf. Dumitru - Hârlău*, în Monumentul VII, pp. 339-344.
 - Perusini G., *Il restauro dei dipinti e delle sculture lignee*, Del Bianco Ed., Udine, 2004;
 - Rizzo, L., *Manuale delle tecniche di restauro*, EDUP, Roma, 2005.
- *** Legea nr. 182/ 25 oct. 2000, privind protejarea patrimoniului cultural mobil, varianta actualizată 2014
- *** Hotărâre a guvernului cu nr. 1.546, anexă - Normele de conservare și restaurare a bunurilor culturale mobile clasate

8. 2 Seminar/laborator

	Metode de predare	Observații
1. Măsuri de protecția muncii și PSI. Observarea icoanelor și lemnului policrom la stereolupă, la radiații UV, prelevarea de probe pentru analize biologice, fizice și chimice, fotografierea pieselor de restaurat, observarea radiografiilor pieselor de restaurat, Întocmirea documentației de restaurare	Lucrarea de laborator, Discuțiile și dezbateră.	6h
2. Intervenții de consolidare a diferitelor straturi picturale pulverulente, desprinse de pe suportul de lemn.	Lucrarea de laborator, Discuțiile și dezbateră.	3h
3. Intervenții de dezinfectie și dezinsecție a icoanelor și a pieselor de lemn policrom	Lucrarea de laborator, Discuțiile și dezbateră.	3h
4. Intervenții de completare a pierderilor din lemnul support al icoanelor și a pierdrilor de lemn sculptat.	Lucrarea de laborator, Discuțiile și dezbateră.	

5. Intervenții de îndepărtare a diferitelor tipuri de depuneri de pe suprafața picturilor cu solvenți, tensioactivi, enzime.	Lucrarea de laborator. Discuțiile și dezbaterile.	6h
6. Analiza stării de conservare a verniurilor degradate. Regenerarea verniurilor degradate. Exersarea intervențiilor de solubilizare, subțiere și uniformizare a verniurilor de pe suprafețe pictate. Analiza microscopică și la radiații UV a rezultatului intervențiilor efectuate.	Lucrarea de laborator. Discuțiile și dezbaterile.	6h
7. Intervenții de completare a zonelor lacunare ale policromiilor.	Lucrarea de laborator. Discuțiile și dezbaterile.	3h
8. Intervenții de integrare cromatică a zonelor lacunare din stratul pictural, pe o cazuistică variată.	Lucrarea de laborator. Discuțiile și dezbaterile.	9h
9. Prepararea verniurilor din rășini naturale și aplicarea acestora pe stratul pictural. Analiza microscopică și microscopică a suprafețelor peliculizate. Intervenții de completare a zonelor lacunare	Lucrarea de laborator. Discuțiile și dezbaterile.	3h
10. Colocviul activității de laborator		3h

Bibliografie:

- Bordașiu C., Particularități metodologice privind restaurarea iconostasului de la biserica "Banu" - Iași, Editura Performantica, Iași, 2016
- Ionescu A.G., 2006, *Restaurarea icoanei pe lemn „Înălțarea lui Iisus”, din colecția Complexului Național Muzeal „Astra” – Sibiu*, în *Cibinium 2006-2008*, pp. 243-252.
- Moșneagu M. 2018. *Minimal interventions for conservation and restoration of icons painted on wood*. În "Buletinul Centrului de Restaurare-Conservare Iași", anul XV, nr.1/2018. Editura Palatul Culturii Iași, pp. 135-140
- Moșneagu M. 2013. *Testing the mechanical resistance of the biodegraded wood, consolidated with Paraloid B72*, în *Analele Științifice ale Universității «Al. I. Cuza» Iași, Teologie Ortodoxă*, tom XVIII, nr. 1, pp.103-114.
- Onica S., M. Dominte, 2008, *Starea de conservare a iconostasului bisericii „Pogorârea Sf. Duh” Mănăstirea Dragomirna - jud. Suceava*, în *Monumentul*, ediția a X-a, vol. I., Iași,, p. 529
- Ungureanu B., 2005, *Degradări ale picturii în tempera pe lemn- Metodologii de intervenție. Prezentare cazuistică*, în *Monumentul*, p. 345-352.
- *** Caietele restaurării 2013-2019, Editura ACS, București
- *** *Restitutio*, buletinul de conservare-restaurare al Muzeul Național al Satului "Dimitrie Gusti"
- *** Buletinul de Centrului de Restaurare-Conservare Iași, Editura Palatul Culturii Iași
- *** Anuarul Complexului Muzeal Bucovina
- *** *Analele științifice ale Universității "Al. I. Cuza" Iași, seria Teologie Ortodoxă*
- *** Brukenthal. *Acta Musei. Restaurare*

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei este în concordanță cu ceea ce se face în alte centre universitare din țară și din străinătate. Pentru o mai bună adaptare la cerințele pieței muncii a conținutului disciplinei au avut loc întâlniri cu reprezentanți ai deținătorilor obiectelor de patrimoniu din mediul eclezial și laic.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota
10.4 Curs	- corectitudinea și completitudinea cunoștințelor; - coerența logică. - gradul de asimilare al limbajului de specialitate.	Evaluare scrisă (finală în sesiunea de examene) Participarea activă la cursuri	70%
10.5 Seminar/laborator	- capacitatea de aplicare a cunoștințelor dobândite la curs pentru conservarea și restaurarea icoanelor și lemnului policrom - criteriile ce vizează aspectele atitudinale: conștiinciozitatea, interesul pentru disciplină, pentru comunicare în cadrul colectivului	Evaluarea lucrărilor practice de laborator	30%
10.6 Standard minim de performanță			
Cunoașterea elementelor fundamentale despre restaurarea icoanelor și a lemnului policrom, a legislației și normelor în vigoare.			

Data completării
29.09.2020

Semnătura titularului de curs și seminar
Lect. Dr. Moșneagu Mina-Adriana

Data avizării în departament
07.10.2020

Semnătura director departament
Conf.dr. Constantin Iulian Damian